

Technische toelichting

Longread: Werkdruk is niet het hele verhaal

Technische toelichting

In november 2025 is door het CBS een maatwerktafel opgeleverd waarin uitkomsten van het vierde kwartaal van 2024 van de werknemersenquête (WNE) zijn uitgesplitst naar beroep¹. Hiervoor heeft CBS een indeling van beroepen gemaakt in samenspraak met de Technische commissie van AZW. Er is een indeling vastgesteld met een totaal van 26 beroepen. Bij 23 van deze beroepen was voldoende respons om uitkomsten te rapporteren. De uitkomsten zijn gerapporteerd met een betrouwbaarheidsinterval waarin zichtbaar wordt hoeveel variantie er zit in de antwoorden binnen een beroepscategorie.

De volgende lijst met 23 beroepen is gehanteerd bij deze analyse:

- Basisverpleegkundige niveau 4
- Doktersassistenten
- Fysiotherapeuten
- Gedragsdeskundigen (wo)
- Gespecialiseerd verpleegkundigen en verpleegkundig coördinatoren
- Groeps- en woonbegeleiders
- Huisartsen
- Huishoudelijke hulpen
- Jeugdzorgwerkers
- Maatschappelijk werkers en specialistische sociale hulpverleners
- Managers zorginstellingen
- Medisch specialisten
- OK-assistenten
- Persoonlijk begeleiders
- Praktijkondersteuners
- Sociaal werkers
- Tandartsassistenten en mondhygiënisten
- Teamleiders en medewerkers kinderopvang
- Thuisbegeleiders
- Verpleegkundigen psychiatrie, ggz
- Verzorgenden intramuraal
- Verzorgenden thuis- en kraamzorg
- Wijkverpleegkundigen

In de tabellen komen acht thema's van de WNE aan bod, dit zijn:

- Baankenmerken: werknemer met één werkkring, werknemer met meerdere werkkringen, werknemer én zelfstandige
- Ontwikkelmogelijkheden: loopbaanperspectieven en ontwikkelen/ontplooien
- Autonomie in het werk: invloed op inhoud van het werk, zelf beslissen hoe het werk wordt gedaan

¹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2025/48/azw-werknemersenquete--wne---zorg-en-welzijn-naar-beroep-4e-kwartaal-2024>

- Administratieve lasten
- Werkdruk
- Ondersteuning van leidinggevende
- Tevredenheid over het werk en de organisatie
- Agressie door (vrienden/familie) van patiënten/cliënten en door leidinggevenden of collega's

Voor deze variabelen is gekeken hoe de verschillende beroepen hierop scoren. Voor deze analyse zijn samengestelde indices opgesteld voor taakeisen en hulpbronnen. De index voor hulpbronnen bestaat uit het gemiddelde van loopbaanperspectief, ontwikkelmogelijkheden, invloed op het werk, autonomie en steun van de leidinggevende. De index voor taakeisen bestaat uit het gemiddelde van werkdruk, ervaren agressie en administratieve belasting (tijd besteed aan verslaglegging en registratie). Alle variabelen zijn gemeten als percentages en zonder verdere standaardisatie samengevoegd. De indices geven daarmee een indicatief beeld van de balans tussen taakeisen en hulpbronnen per beroep.

We hebben gewerkt met een samengestelde index (composietscore) voor:

- Resources (hulpbronnen)
- Demands (taakeisen)

1. Resources-index. Deze is berekend als het rekenkundig gemiddelde van het aandeel (zeer) eens met de stelling over:

- Loopbaanperspectief
- Ontwikkelmogelijkheden
- Invloed op de inhoud van het werk
- Autonomie (zelf beslissen hoe je werk doet)
- Steun van de leidinggevende

Formule:

$$\text{Resources} = \frac{1}{5} \sum (\text{variabelen})$$

2. Demands-index. Deze is berekend als het gemiddelde van het aandeel:

- Werkdruk (te hoog)
- Agressie door cliënten (mee te maken)
- Agressie intern (collega's/leidinggevenden) (mee te maken)
- Tijd besteed aan verslaglegging (% van de werktijd besteed aan)
- Tijd besteed aan registratie (% van de werktijd besteed aan)

Formule:

$$\text{Demands} = \frac{1}{5} \sum (\text{variabelen})$$

De variabelen zijn:

- allemaal percentages (0–100)
maar niet gestandaardiseerd (z-scores)